

Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Water & Maritime

Aan: Provincie Gelderland
Van: [REDACTED]
Datum: 1 november 2024
Kopie: -
Ons kenmerk: BF5632-MI-ME-241101-1430
Classificatie: Projectgerelateerd
Gecontroleerd door: [REDACTED]

Onderwerp: Aanvullende vragen De Hes ontheffing WNB

In onderstaande memo zijn de vragen gesteld door Provincie Gelderland van 18 oktober 2024 over de ontheffingsaanvraag puntsgewijs beantwoord.

1. Voor vleermuizen is in de mitigatie, uitgegaan van 5 zomer en 5 paarverblijfplaatsen, dit moeten 6 paarverblijfplaatsen zijn. Daarnaast dient er rekening mee gehouden te worden dat wij paalkasten (1 paalkast telt voor 1 mitigerende verblijfplaats, niet 4) en kasten op bomen (ter mitigatie van verblijfplaatsen in gebouwen) maar voor maximaal 50% van de totale mitigatie accepteren (zie het bestand "Toelichting aanvraag ontheffing soorten" onder het kopje "Wat moet ik bij de aanvraag toevoegen?" op de website ([Gelderland.nl/vergunningen/vergunning-beschermde-soorten](https:// Gelderland.nl/vergunningen/vergunning-beschermde-soorten))). De mitigatie voor vleermuizen dient om deze redenen aangevuld te worden. Gelieve aan te geven op welke manier de mitigatie wordt aangevuld evenals de locaties van deze mitigerende maatregelen.

Aantal verblijfplaatsen

Het verschil in aantal verblijfplaatsen tussen het onderzoek en de compensatie komt omdat pand H30/32 met hierin één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis reeds is gesloopt als gevolg van een brand begin 2024. Deze verblijfplaats is verdwenen. De aanwezige vleermuizen hebben derhalve reeds andere verblijfplaatsen gevonden. Tijdelijke compensatie van deze locatie is daarom ecologisch niet zinvol. De tijdelijke compensatie opgave bestaat daarom uit 5 paar- en 5 zomerverblijfplaatsen. In de definitieve situatie wordt ook gecompenseerd voor de al verdwenen paarverblijfplaats. De definitieve compensatie opgave bedraagt dus 6 paar- en 5 zomerverblijfplaatsen. Deze wordt met inbouwvoorzieningen gerealiseerd in de nieuwbouw en wordt meegenomen bij het ontwerp van de nieuwbouw.

Boomkasten

Op basis van het document toelichting aanvraag omgevingsvergunning flora en fauna activiteit van de provincie Gelderland zullen 4 extra boomkasten worden geplaatst. De exacte locaties worden nog bepaald en zullen na het ophangen van de kasten worden doorgegeven.

Paalkasten

Er zijn vier paalkasten geplaatst. Deze paalkasten bestaan uit 4 verschillende kasten met verschillende microklimaten. Volgens de toelichting van de Provincie Gelderland geldt dit echter niet als 16 kasten. De resterende 14 kasten zullen worden toegevoegd. De kerkuiltil (zie beantwoording vraag 6) biedt tevens verblijfplaatsen aan vleermuizen. Hiermee wordt een vijfde paalkast gerealiseerd. Voor de aanvullende kasten zal nogmaals gezocht worden geschikte locaties voor de benodigde 13 extra kasten aan gebouwen in plaats van paalkasten. Het totaal aantal kasten zal dus aangevuld worden met 13 kasten aan gebouwen of 13 paal/boomkasten. De exacte locaties worden nog bepaald en zullen na het plaatsen worden doorgegeven. Daarnaast zal in er nog een bespreking volgen met de Provincie over de exacte wijze van het tellen van de in te zetten paalkasten, uiltil met vleermuisvoorziening en de mogelijkheid om kasten aan de uiltil te bevestigen.

2. Waarom wordt maar 1 marter-takkenhoop voor de bunzing gerealiseerd en niet 2 zoals ook voor de steenmarter is gedaan?

Vanuit het kennisdocument kleine marterachtigen (BIJ12, 2024) zijn geen eisen opgesteld voor het aantal vervangende verblijfplaatsen van bunzing. Er is tijdens het onderzoek 3 maal de aanwezigheid van een bunzing vastgesteld. Er is geen verblijfplaats aangetroffen. De bunzing verblijft niet in de te slopen gebouwen maar waarschijnlijk buiten het plangebied. De aanleg van één verblijfplaats voor een bunzing biedt daarom overcompensatie. Daarnaast biedt het toekomstige landschap met takkenrillen en (dichte) struiken voldoende natuurlijke verblijfplaatsen. Ook de 2 verblijfplaatsen voor de steenmarter, indien niet bezet door een steenmarter, zijn geschikt als verblijfplaats voor de bunzing. Geconcludeerd kan worden dat er op deze wijze ruim voldoende wordt gecompenseerd voor de bunzing.

3. Aangegeven is dat in delen van het plangebied extensief beheer toegepast zal worden, zodat ruigtes en zomen ontstaan waarin voldoende prooidieren van kerkuilen kunnen voorkomen. Kerkuilen hebben baat bij grazige terreinen. Welke delen van het plangebied betreft dit precies? Worden deze voorafgaand aan de werkzaamheden, al ingericht voor de kerkuil?

In het projectgebied is een roestplaats vastgesteld van een Kerkuil. Mogelijk foerageert de kerkuil ook in het gebied. De kerkuil foerageert op cultuurland met gras- en bouwlanden begrensd door kruidenrijke bermen, houtwallen heggen en bossen. Het belangrijkste jachtgebied voor de kerkuil zijn daarom ook de uiterwaarden gelegen ten zuiden van het projectgebied. Na de herinrichting zijn er in het plangebied zelf ook graslanden en ruigten waar de kerkuil kan foerageren. Het betreft hierbij de oeverzone rondom de Slijpbeek en de kleinere graslanden en ruigte tussen de bebouwing. Daarnaast blijft het belangrijkste foerageergebied namelijk de uiterwaarden onverstoord en ongewijzigd beschikbaar. De realisatie van foerageergebieden betreft een verbetering ten opzichte van de huidige situatie en zal zodra het mogelijk is worden gerealiseerd.

4. Aangegeven is dat in ieder geval één kerkuilenkast, in een schuur wordt geplaatst. Betreft dit een permanente locatie?

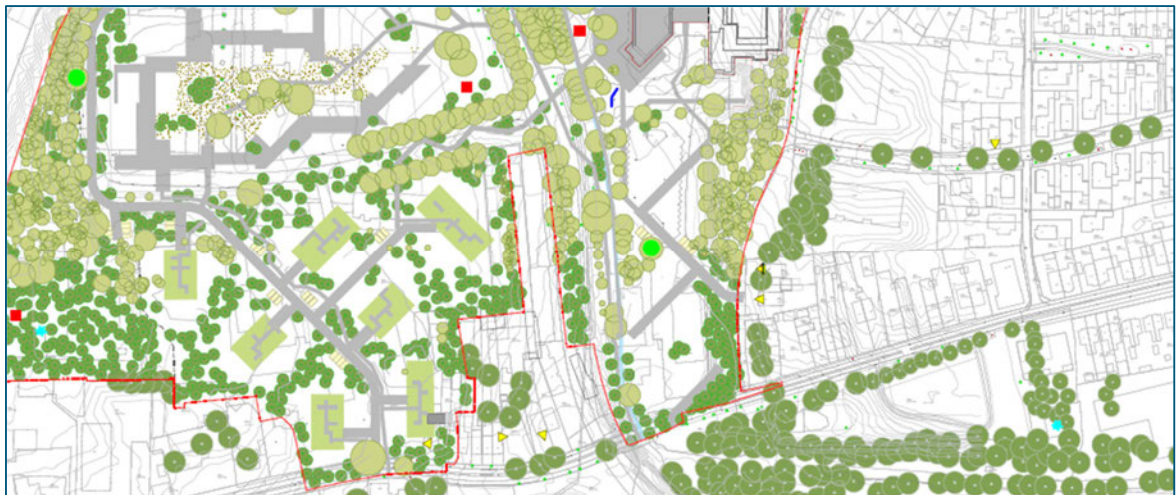
Ja. Deze kast is als permanente compensatie geplaatst op 20 augustus 2024 op een zolder van een (bij)gebouw van KEMA. De locatie is op onderstaande uitsnede weergegeven (figuur 1).

Figuur 1 Uitsnede van de kaart met compensatiemaatregelen (Bijlage 1). De blauwe ster betreft de reeds gerealiseerde compensatie voor kerkuil

5. Uit de kaart op pagina 49 van de 'Beantwoording vragen ontheffingsaanvraag De Hes' is aangegeven dat er nog 3 kerkuilenkasten worden geplaatst. In de tekst in het activiteitenplan staat dat er in totaal twee kasten geplaatst worden (waarvan één dus in een schuur). Gelieve aan te geven hoeveel kasten voor de kerkuil geplaatst worden.

Op de kaart in de vorige beantwoording vragen ontheffingsaanvraag De Hes is inzichtelijk gemaakt welke locaties worden onderzocht voor de invulling van de compensatie opgave. In de legenda is daarom ook opgenomen dat dit optionele locaties betreffen waar mogelijk de compensatie van 2 kerkuil kasten wordt ingevuld. Inmiddels zijn de verschillende locaties afgewogen. De definitieve locaties zijn bepaald en weergegeven in de uitsnede in figuur 2.

Figuur 2 Overzicht van de beoogde locaties (blauwe) ster van de kerkuil compensatie (uitsnede Bijlage 1). De oostelijke kast is reeds geplaatst.

6. Van de laatste kerkuilenkast(en) die geplaatst worden, niet duidelijk is hoe/waar deze geplaatst worden (in een boom?). Er dient nog ten minste één kast in een toegankelijk gebouw geplaatst te worden. Gelieve aan te geven of dit een permanente of tijdelijke locatie zal betreffen.

De nog te plaatsen uilenkast (zie figuur 2) betreft een voorziening die gerealiseerd wordt in het zuidwesten van het projectgebied. De locatie doet dienst als permanente compensatie. Het betreft een kerkuilentil (figuur 3) die zo spoedig mogelijk wordt geplaatst. De kerkuilentil heeft een afmeting van 2 x 2 x 2 meter. De toren komt op 4 douglaspalen te staan met een totale hoogte van circa 4,7 meter. De til wordt bekleed met douglas schaaldelen en een leistenen dak. De toren wordt geplaatst op een ringfundering zodat deze stabiel staat en duurzaam gehandhaafd wordt. De toren heeft in eerste instantie een functie voor de kerkuil. De gevels van de til worden voorzien van een meerlaagse spouw met gevarieerde maatvoering. Daardoor is deze ruimte ook geschikt voor vleermuizen. Aan de onderzijde van de toren zijn twee mestplanken aanwezig waardoor deze goed is te onderhouden en monitoren. Deze planken zijn schuin gemonteerd zodat mest eenvoudig naar buiten rolt danwel te verwijderen is. De mestplanken sluiten niet volledig zodat er voldoende doorgang is voor vleermuizen. Het leiendek draagt bij aan de duurzaamheid en vormt een belangrijk gradiënt.

De noodzaak van het plaatsen van de kerkuil voorziening in een schuur is achterhaald door klimatologisch omstandigheden. Het belang van de schuur was in het verleden dat er bij sneeuwval jachtgebied beschikbaar blijft voor de kerkuil. Dit jachtgebied waren schuren en stallen waar muizen voorkwamen. De lokale omstandigheden met voldoende foerageergebied en de afname van langdurige sneeuwval door klimatologische verandering zorgen ervoor dat foerageergebied in schuren geen vereiste meer is voor de kerkuil.

Figuur -3 Kerkuilentil.

7. De alternatievenafweging met betrekking tot het verwijderen van de dassenburcht, is niet voldoende. Aangegeven is dat als de dassenburcht behouden blijft, de Slijpbeek en een voor vleermuizen belangrijke bomenlaan niet (volledig) behouden kan blijven. Echter is niet onderbouwd, waarom hier niet omheen gewerkt kan worden. Waarom is het niet mogelijk, alleen bouw te realiseren op de plaatsen waar nu gebouwen staan en alleen gras aanwezig is?

De afweging of de dassenburcht kan worden behouden is onderdeel van het integrale ontwerp geweest. Waarbij het behouden en versterken van het leefgebied voor de das een belangrijk uitgangspunt is van het ontwerp. De huidige plannen zijn daarom ook al een aanpassing van de oorspronkelijke plannen. De Randweg zou oorspronkelijk noordelijker en westelijker komen te liggen en het leefgebied van de das ingrijpender aantasten. Om het leefgebied zoveel mogelijk te sparen is de weg zover als technisch mogelijk is naar het zuiden verschoven. Als de dassenburcht behouden blijft betekent dit dat de geplande bebouwing naar het oosten verplaatst waar de Slijpbeek ligt. Het aantasten van de Slijpbeek is vanuit ecologie, landschap en cultuurhistorie onwenselijk. De locatie is noodzakelijk om aan de behoefte van het aantal woningen te kunnen voldoen binnen de randvoorwaarden om ook ruimte te houden voor groen en aansluiten herstellen van het landschap.

Het is onduidelijk welke locaties met 'plaatsen waar nu gebouwen staan en alleen gras aanwezig is' bedoeld worden. De locaties waar momenteel bebouwing staan worden ook in de toekomst weer bebouwd. De toekomstige groene ruimte aan de zuidzijde die nu verhard is, is reeds van onderbouwd dat bestaande geluidszonering woningbouw onmogelijk maakt (Beantwoording vragen ontheffingsaanvraag De Hes). Tussen de beoogde bebouwing is kleinschalig extensief groen aanwezig. Dit is ten behoeve van de leefbaarheid van de wijk en het behouden van ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied. Deze groene structuren vormen in combinatie met de Slijpbeek groene stapstenen voor fauna. Daarnaast zijn de open groene ruimte zo ontworpen dat de bestaande waardevolle zichtlijnen behouden blijven. Ook wordt met de huidige groene structuren cultuurhistorische waardevolle elementen van graslanden met bomengroepen nabij de beek behouden. De open groene stroken vormen daarnaast het eerdergenoemde foerageergebied voor kerkuil.

8. A. Na afronding van de werkzaamheden en verplaatsing van de dassenburcht, blijft er zeer weinig geschikt leefgebied over voor de das. Door de plaatsing van hekwerk, ter bescherming van de das, wordt het leefgebied verkleind (aangegeven is wel dat faunabuizen worden geplaatst, maar niet waar/waarnaartoe). Tevens bevindt de alternatieve locatie, zich dicht bij het spoor en zal de das enigszins opgesloten zitten tussen dit spoor en de woonwijk. Al in al, betreft het geen ideale locatie om een kunstburcht te realiseren. Is gekeken naar alternatieve locaties, buiten het plangebied, die beter geschikt zijn voor de das?

Het gebied is mogelijk deels geïsoleerd. Dit was in 2021 echter geen bezwaar voor de das om het gebied in trekken en er in 2023 een burcht te stichten. Het geïsoleerd gebied voldoet momenteel dus aan de eisen en blijkt ook bereikbaar te zijn voor de das. Er blijft voldoende ruimte voor de das beschikbaar. Daarnaast wordt het voedselaanbod vergroot door het gebied in te richten met fruitbomen en een mengsel van zadenrijke soorten zoals mais. De das maakt momenteel gebruik van de beek als drink- en foerageerplaats. Deze functie blijft behouden met tunnels. Geschikt foerageergebied is daarnaast veelvuldig aanwezig buiten het plangebied zoals de uiterwaarden.

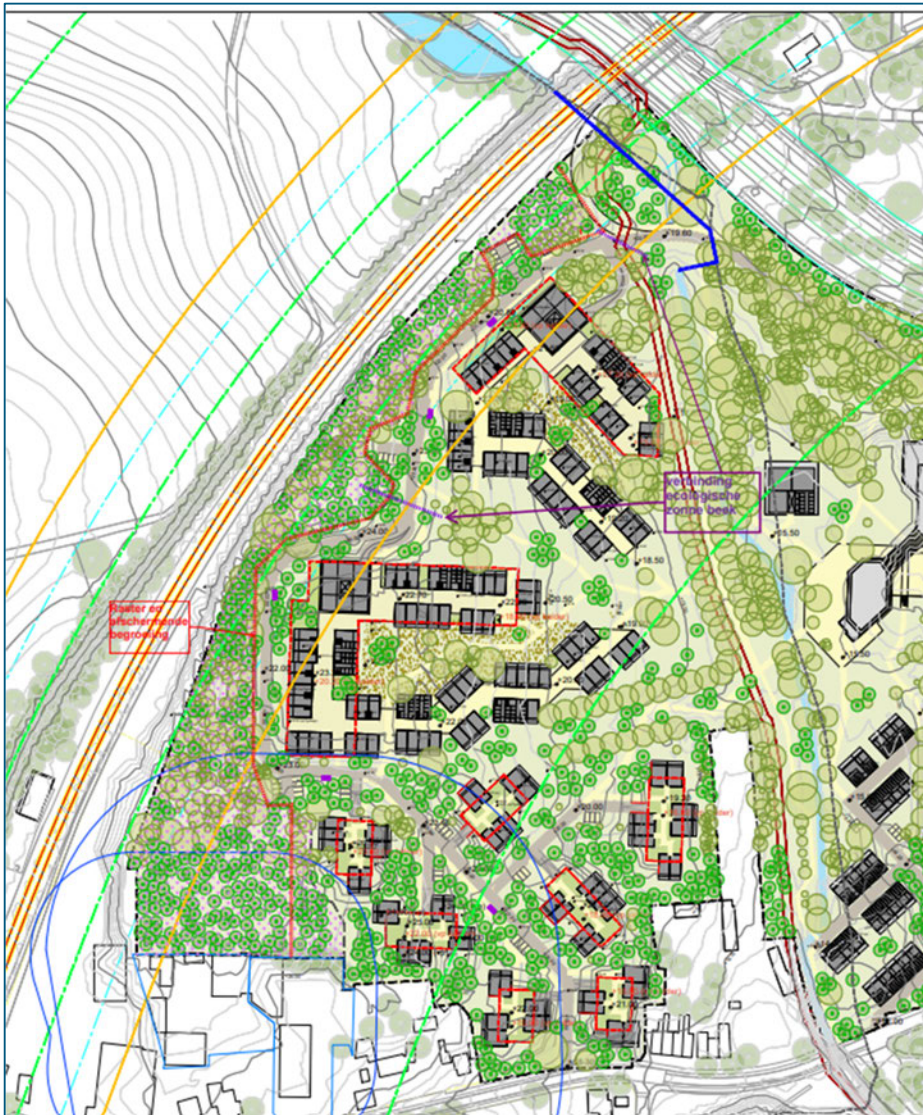
De alternatieve locatie bevindt zich nabij de spoorlijn. Dit geldt ook voor de huidige locatie. De spoorlijn vormt dus geen probleem voor de dassenburcht. Ter plekke van zowel de huidige als voorgestelde burcht is er een groot hoogteverschil tussen de locatie van de burchten en de spoorlijn. Die steilrand is veel meer bepalend voor gebruik van het landschap en de bereikbaarheid dan het spoor. Uit onderzoek blijkt dat de das zich verplaatst langs de spoorlijn richting de Klingenbergweg. Deze route blijft beschikbaar na inrichting van het terrein en wordt door de getroffen maatregelen zelfs beter geschikt en rustiger. Er is daarom geen sprake van insluiting van de das.

De toekomstige kunstmatige burcht ligt binnen het bestaande leefgebied van de das, langs een bestaande looproute en dicht bij plekken waar de afgelopen jaren ook pijpen zijn gegraven. De dieren zijn bekend met deze locatie en de omgeving. Op de beoogde locatie zijn sporen van dassen aangetroffen zoals looproutes en snuitputten. De voorgestelde burchtlocatie ligt op korte afstand van de te vervangen burcht in het parkje. De dassen kunnen vanaf de kunstburcht hun bestaande foerageergebied en looproutes blijven gebruiken. Het alternatief om de dieren te verplaatsen naar een ander gebied is niet overwogen omdat vrijwel het gehele bestaande leefgebied op deze locatie beschikbaar blijft en de directe omgeving van de burcht zelfs veel rustiger zal worden.

Er is naar mogelijke andere locaties voor een kunstburcht binnen het territorium van deze dassenclan gekeken. In een eerder stadium gekeken naar de mogelijkheid om een dassenburcht aan de westzijde van het spoor te realiseren en deze met een tunnel onder de spoorlijn met het huidige leefgebied te verbinden. Deze optie bleek om meerdere redenen ongeschikt. De locatie beschikt niet over het hoogteprofiel met steilranden waardoor deze minder geschikt is. Daarnaast ontbreekt het aan voldoende dekking. Het realiseren van voldoende dekking betreft een groeiperiode van de beplanting van enkele jaren. Vanwege deze redenen is deze locatie a minder geschikt beoordeelt dan de nu voorgestelde locatie.

Het vangen en uitzetten van de dieren op een andere locatie geeft veel stress wat met de voorgestelde werkwijze en maatregelen wordt voorkomen.

De faunabuizen (in figuur 4 weergegeven) zijn bedoeld om de dassen het hek en de weg veilig te laten kruisen en toegang te geven tot de groenzones en omgeving van de Slijpbeek. Door de verbeterde inrichting van deze groenzones met geschikte voedselplanten voor de das is de verwachting dat deze beter geschikt zullen zijn als foerageergebied dan in de huidige situatie. De belangrijkste foerageergebieden blijven echter, net als nu, buiten het plangebied liggen.

Figuur 4 Uitsnede van de westzijde van het plangebied met inrichtingsmaatregelen voor het leefgebied van de das. De rode lijn betreft het raster rondom de kern van het leefgebied van de das. De twee blauwe gestreepte lijnen vormen de toekomstige buizen die door onder andere das gebruikt kunnen worden als verbinding tussen verblijfplaats en beek (ZUS, 2023).

8 B. En heeft Stichting Das & Boom, al meegekeken en akkoord gegeven op de kunstburcht en locatie? Indien mogelijk, ontvangen wij hier graag een bevestiging van.

Ten slotte dient het leefgebied dat wordt ingericht voor de das, duidelijk in een kaart ingetekend te worden.

Bovenstaand figuur 4 is een uitsnede van de maatregelen voor de das. Hier is een volledig overzicht van alle genomen maatregelen op weergegeven. Het is onduidelijk welke extra informatie door de Provincie Gelderland wordt gevraagd om op kaart te zetten. Deze vraag zal in een aanvullend gesprek met Provincie Gelderland worden besproken. Het voorstel is niet met stichting Das en Boom besproken. Bij de vorige memo 'Beantwoording vragen ontheffingsaanvraag De Hes' is aangegeven dat Ranox na het verkrijgen van de ontheffing contact opneemt met Stichting Das en Boom om de gedetailleerde uitwerking van de kunstburcht te bespreken. Dan zijn er meer gedetailleerde tekeningen beschikbaar.

Het leefgebied van de das is inmiddels verankerd in het door de gemeente Renkum goedgekeurde Stedenbouwkundig plan en bestemmingsplan. Dit maakt ook onderdeel uit van het door de gemeente Renkum vastgestelde bestemmingsplan. Er is ook geen enkele reden om het voorstel in deze fase met Das en Boom te bespreken. Het huidige ruimtegebruik van de das is duidelijk alsmede de invulling van de noodzakelijke compensatie. Hierbij is gebruik gemaakt van de richtlijn van de provincie Gelderland voor de wijze van mitigeren en compenseren. De provincie Gelderland moet dit goedkeuren, niet Das en Boom.

9. De winterperiode voor vleermuizen is al van start gegaan. Het zal daarom helaas niet lukken om een ontheffing af te geven waarmee deze winterperiode gestart kan worden. De sloopwerkzaamheden zullen daarom op zijn vroegst in het voorjaar kunnen plaatsvinden, zodra de actieve periode van vleermuizen weer is gestart.

Ter kennisgeving aangenomen,